

BRATOVŠTINA (SKULA) ŽUPE SV. IVANA KRSTITELJA U TINJU I ŽUPE SV. PETRA I PAVLA U BUBNJANIMA U 18. STOLJEĆU

Mr. sc. Grozdana Franov Živković
Zavod za povijesne znanosti HAZU u Zadru, HR

UDK: 255 (497.5 Tinj/Bubnjane) "17"
Izvorni znanstveni članak

Primljeno: 30. XII. 2010.

U članku je obrađena matrikula (madríkula) župe sv. Ivana Krstitelja u Tinju i župe sv. Petra u Bubnjanima, koje nakon spajanja, u vrijeme kada su sela Tinj i Bubnjane postali jedno naseljeno mjesto – Tinj, bivaju jedna, glavna bratovština ovoga mjesta. U uvodnom dijelu zajedničkih pravila (kapitula) navedeno je spajanje crkava i bratovština. Prvenstveno se to očituje u slavljenju blagdana i jedne i druge bratovštine. Ova matrikula je samo djelomično sačuvana. Sačuvana su pravila, jedan dio zapisnika s godišnjih skupština s dražbama (kantima) te popisi dugova i kažnjene braće. Veći dio matrikule je pisan kurzivnom glagoljicom.

Ključne riječi: *Tinj, Bubnjane, Dalmacija, bratovštine, kurzivna (brzopisna) glagoljica, 18. st.*

Za mjesto Tinj ostalo je sačuvano malo dokumenata pisanih kurzivnom glagoljicom iz razdoblja do 1825. godine. Glagoljske matične knjige za mjesto Tinj i okolna mjesta nisu uopće pronađene.¹ Sačuvan je samo dio matrikule (*madríkule*) župe sv. Ivana Krstitelja u Tinju i župe sv. Petra u Bubnjanima u Zavičajnom muzeju Biograda. Na početku *madríkule* je 1713. godine zapisano spajanje dviju crkvi – one sv. Petra u Bubnjanima i sv. Ivana Krstitelja, koja je i danas crkva u Tinju. Ovo je

¹ Od dokumenata pisanih hrvatskim jezikom i glagoljicom s područja Ravnih kotara su pronađeni: glagoljski godar iz Nadina iz 1789. godine (Nadbiskupski arhiv u Zadru – NAZD); manji dio dokumenata iz kancelarije ninskog biskupa, pisanih kurzivnom glagoljicom i bosančicom (NAZD, Ninski spisi, posebna neobilježena kutija); *madríkula* bratovštine sv. Kuzme i Damjana u Polaći iz 1720. godine, koja se nalazi u Zavičajnom muzeju Biograda na Moru; glagoljski *kvateran* župe Radošinovci s kraja 18. stoljeća (privatno vlasništvo); ostatci matice krštenih župe Radošinovci (1739. – 1741.) u glagoljskoj matici umrlih za Dračevac – Crno od 1664. do 1739. godine (NAZD); dio glagoljske matice krštenih za Prkos (Škabrnju) od 1718. do 1734. godine (Državni arhiv u Zadru – DAZD).

jedan od rijetkih sačuvanih glagoljskih kodeksa iz područja zadarskog zaleđa, koji su inače važni za proučavanje svakodnevnoga života ljudi, za proučavanje prezimena odnosno stanovništva, kao i funkcioniranja crkvene i civilne uprave.

O važnosti bratovština za male seoske sredine i u svakodnevnom životu čovjeka, veliki broj podataka možemo naći u knjigama seoskih bratovština. U njih su bili učlanjeni uglavnom svi odrasli mještani, muškarci, žene i svećenici, a njihov osnovni zadatak je bio njegovanje pobožnosti, kao i međusobno potpomaganje članova. U bratovštinama su se vršile razne društvene, ekonomske (unajmljivanje, poklanjanje, prodaja zemljišta, prodaja zajedničkih poljoprivrednih i stočarskih proizvoda), kulturne i ostale djelatnosti.

Na zadarskom području su uglavnom sačuvane knjige bratovština (*madrikule*) i popratne knjižice (knjige računa, razni popisi) otočkih bratovština, dok se s kopnenog dijela malo toga sačuvalo. Većina je knjiga sačuvana s priobalnog područja, a manje iz unutrašnjosti, pa zato svaki sačuvani kodeks predstavlja veliki doprinos očuvanju podataka o svakodnevnom životu ljudi. Oni su ujedno od posebnog značenja jer su pisani hrvatskim jezikom i kurzivnom (brzopisnom) glagoljicom.

Na početku *madrikule* zapisana su pravila djelovanja (kapituli), koja su određena prilikom utemeljenja bratovštine na osnivačkoj skupštini.² U ovom je slučaju kao glavni razlog ustanovljenja bratovštine bilo spajanje dviju crkava u Tinju i Bubnjanima, nakon što su Bubnjani postali dijelom naseljenog mjesta Tinj, što je značilo i spajanje dviju glavnih crkvenih bratovština.³ Na osnovi sačuvanih podataka ne možemo ustvrditi koliko je još manjih bratovština postojalo u ovim mjestima, s obzirom da je u drugim mjestima ostalo sačuvano i po sedam različitih *madrikula*, što zapravo pokazuje postojanje sedam bratovština (npr. Sukošan).⁴ Tako u primjerima mjesta

2 O ulozu i načinu evidentiranja podataka vezanih uz rad bratovština, više u člancima: Grozdana FRANOV ŽIVKOVIĆ, "Bratovštine (*skule*) župe sv. Eufemije u Sutomišćici na otoku Ugljanu u 18. stoljeću", *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU*, vol. 27, Zagreb, 2009., 165 – 227; G. FRANOV ŽIVKOVIĆ, "Glagoljska *madrikula* sv. Jakova u Solinama (Dugi otok) od god. 1750. do 1826.", *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, sv. 51, Zagreb – Zadar, 2009., 137 – 159; Vladislav CVITANOVIĆ, "Bratovštine grada Zadra", *Zbornik Zadar*, Nakladni zavod Matice Hrvatske, Zagreb, 1964., 457 – 470.

3 Zavičajni muzej Biograd n/m, *Madrikula skule sv. Ivana Krstitelja u Tinju i župe sv. Petra u Bubnjanima*, 18. st., 1: "a to skule svetoga Petra i svetoga Ivana Krstitela budući sastavlene obe crkve zajedno i učinena edna skula".

4 Pavao KERO, *Popis glagoljskih kodeksa Zadarske nadbiskupije*, Stalna izložba crkvene umjetnosti, Zadar, 2008.

Sutomišćice⁵ ili Ista⁶ nalazimo dokaze da su mještani bili učlanjeni i u nekoliko bratovština istovremeno.

U pravilima (kapitulima) je zapisan etički kodeks ponašanja u bratovštinama, tj. u njima je određen odnos prema bratimima i ostalim sumještanima. Na godišnjim skupštinama (bratskom stolu) bratimi su kritički rasuđivali i moralno sudili o svojim i tuđim postupcima i odlukama te određivali kazne (*kaštige*) za članove koji su se ogriješili o navedena pravila. I ova bratovština je nakon nekoliko godina djelovanja mijenjala i dodavala nova pravila usklađujući ih s praksom. Zanimljivost ove bratovštine, za razliku od uređenih otočkih sredina i onih na priobalju, jest da su se godišnje skupštine održavale po kućama sudaca jer selo nije imalo izgrađenu bratsku kuću.⁷ U *madrikulama* su se iza kapitula upisivali popisi osnivača, nakon toga i popisi novih članova⁸, kao i upisnine koje su članovi morali davati prilikom

- 5 G. FRANOV ŽIVKOVIĆ, "Bratovštine (*skule*) župe sv. Eufemije", 165 – 227.
- 6 G. FRANOV ŽIVKOVIĆ, "Bratovštine (*skule*) župe sv. Mikule na Otoku Istu u 18. st. i 19. st.", *Otoci Ist i Škarda*, Sveučilište u Zadru, Zadar, 2010., 271 – 289.
- 7 Zavičajni muzej Biograd n/m, *Madrikula skule sv. Ivana Krstitelja u Tinju i župe sv. Petra u Bubnjanima*, 18. st., 4: "1767 na - 12 - otonbra u kući suca staroga Mate Klaića odredismo sva braća živa a zdol upisana"; 22: "Na 8 oto/tu/bara 1752 u staroga suca Maka Kurta".
- 8 Popisi članova bratovštine (bratima) su se vršili na različite načine. Kod bratovštine Sv. Sakramenta u Istu (NAZD, *Glagoljska knjiga dobara crkve sv. Mikule u Istu*, 1727. – 1854.) pojavljuje se kombinacija popisa članova bratovštine s popisom po kućama, u kojima se još godinama stalno dodavao novi član bratovštine iz pojedine kuće, što je forma pisanja anagrafa iz 19. stoljeća. U nekim *madrikulama*, poput onih mjesta Preko (NAZD, *Glagoljska madrikula Gospe od Karmena i Duš od Purgatorija*, god. 1770. – 1819.) i *Glagoljski kvateran Blažene Gospe od Luzarija*, god. 1778. – 1845.), svi članovi bratovštine (redovnici, braća i sestre) su zapisivani zajedno, redom kako su se učlanjivali u bratovštinu. U *madrikuli* bratovštine sv. Jakova u Solinama na Dugom otoku postoje posebni popisi redovnika, zatim muške braće, a na kraju popis sestara (NAZD, *Soline /Dugi otok/, Glagoljska madrikula bratovštine sv. Jakova*, god. 1750. – 1826.). U *madrikuli* bratovštine Sv. Trojstva u mjestu Kali vidimo da žene nisu bile uvijek članovi bratovština, nego da su neke bile isključivo sastavljene od muških članova. Ovdje postoji odredba o ograničenom broju članova te o zabrani primanja žena, osim jedne koja će prositi za bratovštinu: "Kapitul br. 10 da se nima prijati u vu skulu veće trideset ljudi za spomenutje svetoga Trojstva da se nimaju prijimati u vu skulu žene ni jedne isvan jedne ka bi htela prositi za oltar svetoga Trojstva" (NAZD, *Kali, Madrikula Sv. Trojstva*, 1683. – 1807. i 1857. do danas). U istoj bratovštini su žene mogle biti primane kao dobrotvorke. Zadarske bratovštine u koje su učlanjeni isključivo muškarci, ali i one u koje su učlanjene samo žene, navodi i V. CVITANOVIĆ, "Bratovštine grada Zadra", 459, "U nekim vjerskim bratovštinama nalazimo upisane i žene (na primjer, Gospe Ruzarija, sv. Jakova, Duše čistilišta, Gospe Karmena itd.), dok u zanatlijskim nema spomena o ženskom članstvu. Nalazimo i bratovštine sa samim ženskim članstvom. Na primjer, časnih sestara benediktinki u XIV stoljeću i Srca Marijina u XIX". U bratovštini sv. Ružarija s otoka Vrgade postoje dva abecedna popisa; poseban popis za učlanjene muškarce (*homini*) i

pristupanja bratovštini.⁹ U ovoj *madrikuli* nedostaju popisi osnivača i novih članova, a tek su djelomično sačuvani zapisnici s godišnjih skupština s dražbama, popisi dužnika te evidencije kažnjene braće s opisom kazni (*kaštiga*).

Po kapitulima ove bratovštine vidimo da je njezin osnovni zadatak i cilj bio njegovanje pobožnosti¹⁰ i moralnih vrijednosti braće te humanitarno, ekonomsko i kulturno djelovanje.¹¹ Najprije je određeno da se svakom novom članu bratovštine treba napraviti *svića*. *Sviće* su gorile na dvanaest blagdana, koji se u nastavku nabrajaju. U slučaju da član bratovštine ne dođe na misu u rečene blagdane, dužan je platiti kaznu od 10 gazeta u bratovštinsku blagajnu. Na samom početku kapitula (1713. godine) nije naznačeno na koji način se primaju novi članovi bratovštine;

poseban za učlanjene žene (*donne*), koji se, naravno, s godinama nadopunjavao (NAZD, Vrgada, *Libar od skule S/vetog/ Ružaria*, god. 1709. – 1821.). Evidenciju pisanu za svakog bratima posebno, zajedno sa svim promjenama, popisima funkcija i kaznama (*kaštigama*), nalazimo u *madrikuli* Sv. Roka u mjestu Ugljan (NAZD, *Madrikula skule sv. Roka*, 1778. – 1857.) i u svećeničkoj bratovštini Sv. Duha Ravnih Kotara čije su *madrikule* pronađene u Dračevcu (DAZD, Dračevac, *Libar od skule Duha Svetoga godišća Gosp. 1691.*, Per 10/a,) i Kožinu (NAZD, Kožino, *Madrikula Sv. Duha Ravnih Kotara*, 1713. – 1818.).

- ⁹ Svaki svećenik je evidenciju vodio na svoj način. Tako su pojedini zapisivači imali posebne knjige bratovština (*madrikule*) koje su sadržavale samo pravila (kapitule), popis osnivača i članova te zapisnike s godišnjih skupština, a paralelno vodili druge evidencije poput knjiga računa (*prijaća i trošnja*), raznih popisa (npr. dužnika, *kaštigane* braće /braće koja su kažnjena jer se nisu držala pravila/, popisa *pogrebica*, i ostalog). S druge strane, većina je svećenika vodila jednu evidenciju (*madrikulu*) u koju su bili upisivani svi važni podatci iz rada bratovštine. Primjer su bratovštine mjesta Sutomišćice (sačuvane su evidencije bratovštine sv. Fume, bratovštine Gospe od Karmela i Duš od Purgatorija, bratovštine Tila Isusova i bratovštine Sv. Sakramenta, za koju nije sačuvana *madrikula*), gdje su svećenici, osim *madrikule* u kojoj su se upisivala pravila i vodili zapisnici s godišnjih skupština, imali i posebne knjige računa (*trošnji i prijaća*, tj. prihoda i izdataka), knjižice ili listove s raznim bilješkama i popisima članova te *glavešina skula*, knjižice s popisima *pogrebica* (plaćanja crkvenih grobova), *laša* i ostalog. “*Kopija* (prijepis) *iz libra koga učini pokojni don Tome Mičić parokijan godišća gospodinova 1675 miseca agusta na 2*”, a odnosi se na popis “*Od lašev ki imaju davati stariću ulja crikvi sv. Fume*” – list papira ispisan kurzivnom glagoljicom pronađen u NAZD, Sutomišćica, *Glagoljska madrikula sv. Fume (Eufemije)*, god. 1748. – 1804.; NAZD, Sutomišćica, *Glagoljska knjiga primitaka i izdataka skule Sv. Sakramenta*; NAZD, Sutomišćica, *Libar di se pišu oni ki fale i ki ostaju dužni 1767. – 1804. (skula sv. Fume)*; NAZD, Sutomišćica, *Razne knjižice računa i listovi s raznim zapisima uglavnom prijaćama i trošnjama pisani kurzivnom glagoljicom*; NAZD, Sutomišćica, *Knjižice računa i razni listovi skule sv. Fume i Sv. Sakramenta pisani kurzivnom glagoljicom*; NAZD, *Glagoljska imena i računi bratovština Sutomišćice*.
- ¹⁰ Zavičajni muzej Biograd n/m, *Madrikula skule sv. Ivana Krstitelja u Tinju i župe sv. Petra u Bubnjanima*, 18. st., 3: “*Saviše mi braća odlučismo da svaki parokian ima kantati misu u nedilu za braću živu ako bude s kin a drugu sutra dan prid Svetin Petron na Bubnani e oš odlučismo da svaki brat ima doći na misu živu i m/u/rtvu i reći 2 krunice za braću živu i m/u/(r)tvu u kušencieu*”.
- ¹¹ Slično vidi kod zadarskih bratovština u članku V. CVITANOVIĆ, “Bratovštine grada Zadra”.

balotanjem odnosno glasovanjem starih članova o primanju novog člana nakon što netko osobu predloži, ili sama osoba predaje molbu za prijem u članstvo, ili pak drugim načinom, *na sviću*. Tada je bio ograničen broj članova, a njihovo mjesto se nakon smrti nasljeđivalo.¹² Pregledavajući upise u ovoj *madrikuli*, po prezimenima bi se moglo naslutiti da je najprije riječ bila o nasljeđivanju s oca na sina, s muža na suprugu, sa supruge na djecu, itd. Međutim, 1754. godine se kapitulci nadopunjuju odredbom da nijedan brat u bratovštinu ne može *“ulisti brez balota”*; dakle, nova braća su se primala isključivo glasovanjem.

Broj članova bratovštine u ovim kapitulima nije određen.¹³ Jednako tako, za članove nije upisan iznos godišnje članarine, dok je za onu braću svećenike koji se žele upisati u bratovštinu određeno da *“reče onoliko misa koliko skupi edan brat lemozine kada budu bratia sidity neka reče tri mise za bratiu živu a to ednu misu od svetoga Petra apoš(tola) a drugu od Duha svetoga a treću na poštenie s(v)etoga Troistva”*.

- 12 NAZD, Preko, *Glagoljska madrikula bratovštine Gospe od Karmena i Duš od Purgatorija župe sv. Fumije*: “*† bi brat Ive Zanov stupi na sviću pokojne žene*”; NAZD, Preko, *Glagoljska madrikula bratovštine Gospe od Karmena i Duš od Purgatorija župe sv. Fumije*: “*† bi brat Jakov Mazić*” dopisano – “*na sviću očevu*” / “*bi brat Ante Mazić stupi na sviću poko(jno)ga strica*” / “*bi brat (latinica – Miho Martinov sta na svichiu brata Mate)*”. Vidi G. FRANOV ŽIVKOVIĆ, “Bratovštine (skule) župe Blažene Gospe od Ruzarija u Preku na otoku Ugljanu u 18. st. i 19. st.”, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, sv. 52, Zagreb – Zadar, 2010., 231 – 259). Cvitanović način glasovanja pomoću kuglica naziva *balotaža*, dok se riječ *balotanje* upotrebljava u sutomiškim i preškim bratovštinama. NAZD, Preko, *Bratovština Gospe od Karmena i Duš od Purgatorija*, 1: “*K:2 i ovo mi braća naredismo da koi bi u napridak htija doći u ovu bratovštinu tere bi bio zao karšćanin neka se braća balotaju i koi bude imati više balota da onoga primu a on da obeća dati u bratovštinu što bude smožan. Kapitul br. 2 madrikule Gospe od Karmena i Duš od Purgatorija, Sutomiščica ... i da se braća balotaju kad te koga primiti...*”
- 13 Većina bratovština pravilima nije ograničila broj upisanih članova, osim donjeg primjera iz kaljske bratovštine Sv. Trojstva: “*Kapitul br. 15. Sada svi na našem skupu odlučismo da ne mozi biti braće više od trideset a to misnikov 20 a šekulara 10 za da bude veća ljubav među braćom ako bude koi kod hotia pridati u ovu skolu pokle bude vas broj braće a to 30 da se zapiše u prekuru pak da se balotivaju braća za svih kada koi brat pomaka i da se prime oni za koga bude veći broj balot kakono se uzdrži u ostalih redovnički*” (NAZD, Kali, *Madrikula Sv. Trojstva*, 1683. – 1807. i 1857. do danas, 3) i bratovštine Blažene Djevice Marije iz Biograda: “*Na 10 junja 1743 u Pakoštani budući se skupili na tridesetu pok(ojno)ga Mate Baškovića braćje dvadeset odlučismo na svakom pokopu aliti pogrebu našega brata imaju ona braća koi se naidu na istom pogrebu balotati se za drugoga brata prem da bi imanju broj bio braće narečenom skupu a to za uzrok da ako bi uberzo koi drugi brat priminuo da ne bi izgubio mise od jednoga brata*” (DAZD, Biograd, *Glagoljska madrikula od Uznesenja B. D. M.*, 1720. – 1841., 5).

Godišnja skupština koja je bila održavana u kući starog sudca, odnosno sudca od prethodne godine, ove bratovštine (bratski stolovi) su se održavale u listopadu.¹⁴ Tada su se birali novi članovi upravnog tijela bratovštine te su održavane dražbe (*kanti*), čime su se, između ostaloga, skupljala sredstva za normalan rad bratovštine u sljedećem razdoblju. Tada se raspravljalo i o ponašanju ostale braće te su određivane kazne za one koji se nisu ponašali u skladu s pravilima. Godišnje gozbe su se održavale “*u prvu nedilu po Svih Sveti ali ako bi isti blagdan bia u nedilu neka sudac učini isti obid u nedilu Došasnu*”.

Upravno tijelo bratovštine su činili “*edan sudac starii i dva gaštalda mlača*”,¹⁵ a ako neka od ovih osoba ne bi htjela prihvatiti dužnost, morala je platiti kaznu te bi braća trebala izabrati novoga (“*ako bi se koi brat opru da ne bi tia biti za suca ali za mlačega bratinskoga da plati u skulu braći – li/bar/ – 12 udil na stolu a mlači – li/bar/ – 6 a to prez svakoga pomilovanja*”). Usto se birao i jedan prokaratur koji je bio zadužen za crkvene poslove (“*i da se ima naići edan prokaratur koga bi obrali braća i koi bi nastoia za svetu maiku Crikvu*”). U istom kapitulu određena je dužnost starog sudca (dakle, onog koji je bio na dužnosti do te godišnje skupštine) da pripremi u svojoj kući bratski stol (godišnju skupštinu i *obid*), jer očito u to vrijeme u selu nije bila izgrađena bratska kuća. U slučaju da to ne može ili ne želi napraviti, bio je dužan platiti kaznu od 50 libara (“*ako ne bi stari sudac tia učiniti obid bratii na zgor upisano vrime da ima platiti u skulu li/bar/ – 50 – van ako bi ima razložiti uzrok od skuže braći*”).

¹⁴ Za godišnje skupštine čiji su zapisnici sačuvani, vidi više u priloženoj tablici.

¹⁵ U madrikulama zadarskog područja nalazimo različite nazive za sudce bratovština. *Digana* kao glavnog starješinu nalazimo i u madrikuli sv. Roka na Ravi, a umjesto *gaštalda* postoji naziv *mlaji* odnosno *mlaji sudac* (NAZD, Rava, *Glagoljska madrikula bratovštine sv. Roka*, god. 1764. – 1892.). U bratovštinama otoka Ugljana glavni upravitelj je sudac (NAZD, Sutomišćica, *Glagoljska madrikula sv. Fume (Eufemije)*, god. 1748. – 1804.; *Glagoljska madrikula bratovštine Gospe od Karmena i Duš od Purgatorija*, 1745. – 1821.; *Glagoljska madrikula bratovštine Bl. Gospe i Duš od Purgatorija*, 1743. – 1821.; *Glagoljska madrikula bratovštine «Corpus Domini» (Tila Isusova)*, god. 1745. – 1800.; Preko, *Glagoljski kvateran Gospe od Luzarija*, god. 1778. – 1845., i *Glagoljska madrikula bratovštine Gospe od Karmena i Duš od Purgatorija*, god. 1770. – 1819.) ili *prokaratur* (NAZD, Kali, *Madrikula skule Sv. Trojstva*, 1683. – 1807. i 1857. do danas). *Gaštalde* kao najniže sudce nalazimo u skoro svim *skulama* zadarskog područja. Razlika je samo u obavljanju funkcija. U nekim mjestima (Sutomišćica, Preko) imamo još jednu funkciju između *digana* (sudca) i *gaštalda*, a to je *prokaratur*. U nekim većim *skulama* nalazimo i po dva *gaštalda*. U Filipjakovu imamo nazive stariji sudac i *mlaji sudac* (DAZD, *Madrikula skule sv. Mihovila*, 1640. – 1817.). U Premudi (NAZD, *Knjiga bratovštine sv. Kirijaka*, 1677.) uz *digana* postoje dva *gaštalda*, a u Kalima, u bratovštini Sv. Trojstva (NAZD, *Madrikula skule Sv. Trojstva*, 1683. – 1807. i 1857. do danas), uz *prokaratura* postoji i jedan *gaštald*.

Jedan od važnih zadataka koje su morali izvršavati bratimi bila je briga za duše pokojnika. Na pogrebu i na misi za njihove duše bratimi su dužni paliti svijeće. Svi bratimi su bili dužni doći na sprovod te pomagati prilikom pripremanja sprovoda. U slučaju nedolaska, morali su imati opravdani razlog ili su plaćali kaznu koja je iznosila libricu voska. Za mrtvu braću su na bratskom stolu ili *obidu* bili skupljani grošići (svaki član po jedan grošić) da se plati misu za umrloga.¹⁶ Važna je bila i odredba o pomoći prijenosa tijela mrtvog bratima do svog groblja, i to na račun bratovštine ukoliko je obitelj bila jako siromašna. *“Iošte odlučismo mi bratia ako bi koi brat priminuo u drugomu mistu daleku da ga imau braća pomoći doniti di se bude pokopati u misto sveto po suhu mila – 50 – a po moru – 100 - na spize mrtvoga brata – ako bi bio ubog da ga braća pomogu čin budu moći – /Narećuiem iošte mi braća da imamo učiniti milosrće kada koi brat primine tere mu ostane kuća sirotna da mu sva bratia pomogu – edan dan poslovati na spize one kuće brata mrtvoga akoli ne bi mogla učiniti spize kuća neka bratia posluiu na svoje spize”*.

U kapitulima su zapisane i moralne odredbe, tj. način ponašanja braće prema ostaloj braći, te su određene kazne za nepoštovanje ovih pravila. Tako, na primjer, ne smiju se pjevati svjetovne pjesme, već samo redovnici smiju pjevati duhovne (*“I ošte mi bratia odlučismo da niedan brat ne ima pivati ni popivati van redovnici pisne duhovne a to ie za stolom i ako bi koi redovnik zapopiva ali piva izvan pisne duhovne a to ie na svoje vrime da ima platiti – li/bar/ – 3 akoli bi mundani da plati – so/ldini/ – 30 –“*), ne smije se psovati i udariti brata (*“Jošte mi bratia odredismo ako bi koi brat brata opsova na stolu da plati – li/bar/ – 8 prez svakoga milosrdia akoli bi na drugom mistu da ima dati – li/bar/ – 4 akoli bi brat brata udria oružiem ali drugom stvariju na stolu da plati u skulu – li/bar/ – 60 prez svakoga milosrdia”*), ne smije se suprotstavljati odlukama ostale braće (*“Akoli bi koi brat otio se suprotiviti braći tere se ne bi tio pokoriti da se ima izvrci kako odpadan brat i da mu se ima doniti na kuću mrtvačka postela”*), ne smije se nositi oružje (*“da se nima nositi ni edno vrste oružia na sto izvan britve van ako bi bia uzrok od rati za strah turski akoli bi koi brat donia*

¹⁶ U drugim *madrikulama* stoji napomena da svaki bratim mora donijeti dokaz o plaćenim misama (*polica od mis*), npr. u onih mjestu Sutomišćice. NAZD, Sutomišćica, *Glagoljska madrikula skule Gospe od Karmena i Duš od Purgatorija*, 1745. – 1821., 3: *“K: 9 I ovo mi braća budući na brašćini na 5 otonbra (1806. – ar.) odredismo da svaki brat živi koi bude ima dati za brata martvoga misu jednu kad primine iz ovoga svita i ove mise da budu govoriti koi budu braća redovnici i da ima svaki brat doniti na brašćinu policu oli pinezi od mis braće martvih koi priminuše ono isto godišće i koi ne bi doni policu ali pinezi da bude KAŠTIGAN kako braća odrede i da plati iste mise”*.

oružie da plati u skulu – li/bar/ – 5”).¹⁷ U ovoj *madrikuli* nisu zapisana zajednička putovanja i hodočašća,¹⁸ osim kad je u pitanju bio prijevoz tijela umrlog brata.

Bratovštine su dolazile do zarade na različite načine – prošnjom,¹⁹ posjedovanjem vlastitog zemljišta ili zakupom tuđeg,²⁰ članarinama, davanjima kredita uz kamate²¹ i drugim davanjima. Bratimi su bili dužni odrađivati žurnate i redovito dolaziti obrađivati zajedničko zemljište (u vlasništvu bratovštine) („*Iošte mi bratia odlučismo kada se bratia kupe na posle bracke ako ne bi koi brat doša na iste posle da ima dati u skulu – li/bar/ – 3 – akoli ne bi doša orati a imadući vole da ima dati – li/bar/ – 10*”).

- 17 DAZD, *Glagoljska knjiga bratovštine sv. Mihovila u Sv. Filipu i Jakovu*, 1630. – 1817., 2: “Peti kapitul odredismo / Da koi bi brat donia na skup pušku malu ali sablu budi kaštigan li(bar):3 uput. / Toliko ako bi brat brata obsova na skupu ali zamanuo ali udario budi kaštigan li(bar):25 uput i da se stave iste iaspere za operu skule”.
- 18 Primjer hodočašća imamo u: NAZD, Molat i Brgulje, *Glagoljske skule i madrikule*, 1630. – 1757.; *Skula Bl. Gospe od Karmena*, 1630., 2: “1759 na 4 zunia / Šesti kapitul / Mi braća skule Blažene Gospe od Karmena odlučismo i tako ustanoviti smo svako godišće kupiti od svakoga brata i sestre ove svete skule po soldini 16 za slati svako godišće po jednoga brata ili sestru od ove skule u Asiž koga dopade po baloti za martvu bratcu i sestre koi priminu onoga godišća i odlučismo davati za put i pašadu za parvoga martva brata ili sestru toлари 12. Ako bi koe godišće bilo veće martve braće odlučismo da on isti koi poide u Asiž učini za svakoga po ednu pašadu i da mu daemo za svaku pašadu dva pavla i za svakoga brata i sestru martvu da ostavlja fratrom po jednu misu i da šalemo za svaku misu po jedan pava i za isve mise da donese od fratra bulitini i koga bi dopalo priti u Asiž i ao ne bi moga poiti da pošale jednoga koga mu drago od bratće ove skule ako bi se dogodilo koje godišće da ne bi bilo martvoga brata ili sestre odlučismo slati u Asiž za svu braću živu i martvu od ove skule”.
- 19 NAZD, Rava, *Glagoljska madrikula sv. Roka*, 1764. – 1892., 4: “Učinismo mi braća s(vetoga) Roka da se ima davati dikanu 156 svako godišće a da gre prositi u Donu Tkanicu i Gornu svaki svako lito”.
- 20 NAZD, Sutomišćica, *Glagoljska madrikula bratovštine «Corpus Domini» (Tila Isusova)*, 1745. – 1800. Na početku ove *madrikule* se nalaze sačuvani ugovori sudaca bratovštine s gvardijanima samostana sv. Dominika iz Zadra radi obrađivanja zemlje, a u svrhu povećanja s prihoda same bratovštine. Slično je i u Ravi, u *madrikuli* bratovštine sv. Roka. NAZD, Rava, *Glagoljska madrikula bratovštine sv. Roka*, 1764. – 1892., 1: “1752. na na 11 otubra / Mi braća s(vetoga) Roka obečasmo se saditi na zemli šior Frane Paganina za skulu s(vetoga) Roka ob(e)ća bi se isti Frane da će pušćati da mu se dade šesta oka s ovin patum (pakt – ugovor) da jimaju braća saditi nego na negovoi zemli Ako bi pošla na drugu zemlu da imaju izgubiti isto trsij ovo da budi dicit na kondice istoga Frane dokle bude negove zemle za saditi trsje i da bude potvrđeno prez nikakove kuntradiciona pravde. Toliko jedna stran, druga potpisano pismo koliko po nodar mi mi braća s(vetog) Roka po Kristu. Amen”. / 2: “Ja isti Frane ne umijući pisati potvrđujem prid svim braćun s(vetoga) Roka i činin križ † / Potpisuju Pava Mareco Paganini“ (Drugi potpis slabo čitljiv).
- 21 NAZD, Kali, *Glagoljska madrikula Sv. Trojstva*, god. 1683. – 1807., te 1857. do danas, 49 (umetnuti papirić): “1727. na 30 maja / Ja don Miho Gobić parokijan od Kali uzeh u skule svetoga Trsva 100 libar na dobitak na 106 budući mi velika potiriba braća mi hi ne htihihu dati bez šturmenta ja ih molih da mih dadu da ne činimo štrment da ću ih birzo vratiti a dokle ih vazda

U *madrikuli* nalazimo i popise poljoprivrednih i stočarskih proizvoda koje je prodavala bratovština na dražbama, odnosno što je sve bratovština uzgajala: meso raznih životinja, *loi bubrižni, kraljje vime, srce veliko, utrobica crna, loj oporni, koža, pšenica, žito, vino, mura, tin*, dijelove brava. Vjerojatno je 1767. godine došlo do problema u poslovanju bratovštine pa su braća na skupu odredila da svatko donese polučak pšenice ili dva polučka drugog žita, da potpomognu rad bratovštine za ubuduće:²² *“1767 na – 12 – otonbra u kući suca staroga Mate Klaića odredismo sva braća živa a zdol upisana da svaki brat živi donese u ovu poštovanu skulu po jedan polučak šenice za buduću da skula s ovim st/o/roškon ide natrag a ista skula da imade davati svoi braći strošak za nediliu i ponedilak ako ne bi koi brat moga doniti polučak šenice da donese žita polučaka – 2”*.

Na str. 11. se, u skladu s demokratskim načinom vođenja bratovštine, sva braća moraju suglasiti za davanje zajma: *“1727 miseca otubra na 12 / Osta dužan Ilija Ćurčija od staroga duga libre 3 s(oldini): 5 / Pridasmo sucu novomu Bili Gljumcu pridasmo gotovih pinez libar 15 s(oldini): 17 ja don Jure svih Iste ja(s)pre Biline / Sva braća rekoše dasmo Marku Selaku l(ibar): 30 / Sva braća rekoše dasmo Jadru Klaiću l(ibar): 10 / Munta kruh Marko Bustrić l(ibar): 2 s(oldini): 2 / Pridasmo Bili šenice po kvarte i oka 5 / Činica libar 15 s(oldini): 15 / I plati Jadre Klaića li(bar): 10 / Osta dužan Bile Klumac o staroga duga li(bar): 4 s(oldini): 17 / Bi zapien Ilia Ćurčia šilega poradi što sakriše mast s lonac i odredismo da plati Ćurčia li(bar): 6 s(oldini): 4”*²³

Kapituli sa str. 1, 2, i 3, zajedno s dopunama iz godine 1754. i 1767., glase ovako: *“U ime Oca i Sina i Duha Svetoga i Svetoga Petra i Pavla i (svetoga – oštećeno) Ivana Krstitela i Blažene Div(i)ce Marie i Svih Svetih Božih (ki) su na nebesih – Amen † / Na lit Gospodinovih 1713 miseca marča na – 8 / Počimle se pisati madrikula i kapituli i broi bratie koi će se zdol upisati a to skule Svetoga Petra i svetoga Ivana Krstitela budući*

davati dobitak i ako ih varti do moje smarti da oni ki ostan na moih dobr da imaju dobitak dokle varte gavnica i podlažen za vi pinezi masline u Batalaži i odlučinen ako ih ja ne vratim da ih oni ki ostanu vrate i da vazda ova moja odluka bude pohvalena od prude. / I ja isti don Miho Gobić parokijan podpišujen se na ovo pismo da bude vazda stabilo. / Pišen ja don Mate Blasulov u Kali / Bi svidok Vid Dražić i Šime Šulin”.

22 Ovakve slučajeve potpomaganja bratovštine kada se nađe u financijskim poteškoćama nalazimo i u bratovštini sv. Mihovila u Sv. Filipu i Jakovu. Fol. 42r: *“1690 miseca decebra na 3 na stolu Bare Kužinovića mi braća S(veto)ga Mihovila vidjevši da n(a)m skula pada odlučismo da e pomožemo obicemo ko što može pomoći obi bi niže pasan”*.

23 Prilikom transliteracije su posebno označena (podebljana) slova *ju* i *jat* koja u latinici nisu zastupljena, s time da se *jat* upotrebljava za skupine slova *ja, je* ili *j, a ju* za *ju* i *j*.

sastavlene obe crkve zajedno i učinena edna skula – a to u ovu novu madrikulu koiu činih učiniti ja pop Toma Matlagić a to budući narećen parok u istomu mistu Tinu. / Mi bratija i sestre crkav /S/S(vetoga) Petra i Svetoga Ivana Krstitelia na Bubnani i na Tinu poznaući i želeći napridovati udila duhovna pogrćevati telesna kako govori sveti Petar – na – 1 po(slanici). / Bratio trizni budite i bdite zašto protivnik vaš nepriatel diava kakono lav obtiče kogna bi proždra komu protivite se tvrdom virom ili /li/lubaviju – zato mi bratia odlučismo ovi kapituli da se obsluže koie otismo ovde doli upisati za moći se bole nepriatelju paklenomu braniti. / Naipri odlučismo mi bratia da se ima svakomu bratu učiniti po edna svića od librice voska kako govori naš Isukrst svetomu Luci na – po(slanici) – 12 – da budu sviće goruće u ruku va(šu) i da vide dila vaša dobra i proslave oca vašega koi (na ne?) besih est. / Zato odlučismo da se ove sviće imaju užigati u dvanaiest blagdani na misi svako godište a to su blagdani Vazam a to est Uskrsnuće Gospodinovo drugi Pentikosti a to Duhovi treći blag(dan) Prisvetoga Troistva četvrti na svetoga Ivana Krstitela peti b/g/lagdan Tila Isusova Boži dan šesti na svetoga Petra i Pavla Apoštola sedmi na Uznesenie B. D. Marie osmi na bladan Svih Svetih deveti na roistvo (I)susovo deseti na Mlado lito (deseti – prekriženo) na blagdan (O?)čišćenja B – D – Marie edanadesti u nedilu prvu Korizme dvanadesti kada se svetkuie svetac imenik i gospodar i svih crkav.”

Str. 2: “(Ove) iste sviće da se imaju žeci kada koi brat ali sestra primine i da se imaju učiniti o dobara iste bratie ako ne bi se moglo učiniti o(d) dobara bratinskih da svaki brat ima učiniti od svoje kese. / I ošte naredismo ako ne bi koi brat doša na misu u iste blagdane mogući doići da ima platiti u skulu gazet – 10. / Akoli ne bi doša za pomoći sprovoditi brata mrtvoga da ima dati u skulu libricu voska prez svakoga milosrdia van ako bi ima razložiti uzrok od skuže. / Iošte odlučismo mi bratia ako bi koi brat priminuo u drugomu mistu daleku da ga imau braća pomoći doniti di se bude pokopati u misto sveto po suhu mila – 50 – a po moru – 100 – na spize mrtvoga brata – ako bi bio ubog da ga braća pomogu čin budu moći. / I ošte oblubismo da svaki ima dati za brata mrtvoga po iedan grošić za negovu dušu da se reku mise kako govori sveti Pava – na – po(slanici) – 5 – bratio pomozite edan drugomu brime nositi i tako ćete ispuniti zakon Isukrstov a to da se kupi kada bratia budu činiti sto ali obid. / Ako bi se hotio koi redovnik upisati za brata neka reče onoliko misa koliko skupi edan brat lemozine kada budu bratia siditi neka reče tri mise za bratiu živu a to ednu misu od svetoga Petra apoš(tola) a drugu od Duha svetoga a treću na poštenie s(v)etoga Troistva. / I ošte odlučismo mi bratia da se čine obidi u prvu nedilu po Svih Sveti ali ako bi isti blagdan bia u nedilu neka sudac učini isti obid u nedilu Došasnu. / I ošte naredismo mi bratia

da se ima činiti edan sudac starii i dva gaštalda mlaća koje bi braća obrala i starii sudac i gaštaldi ako bi se koi brat oprala da ne bi tia biti za suca ali za mlaćega bratinskoga da plati u skulu braći – li(bar) – 12 udil na stolu a mlaći – li(bar) – 6 a to prez svakoga pomilovanja – i da se ima naići edan prokaratur koga bi obrali braća i koi bi nastoia za svetu maiku Crikvu i ako ne bi stari sudac (...)nia učiniti obid bratii na zgor upisano vrime da ima platiti u skulu li(bar) – 50 – van ako bi ima razložiti uzrok od skuže braći.”

Str. 3: “I ošte mi bratia odlučismo da niedan brat ne ima pivati ni popivati van redovnici pisne duhovne a to ie za stolom i ako bi koi redovnik zapopiva ali piva izvan pisme duhovne a to ie na svoje vrime da ima platiti – li(bar) – 3 akoli bi mundani da plati – so(ldini) – 30 . / Jošte mi bratia odredismo ako bi koi brat brata opsova na stolu da plati – li(bar) – 8 prez svakoga milosrdia akoli bi na drugom mistu da ima dati – li(bar) – 4 akoli bi brat brata udria oružiem ali drugom stvariju na stolu da plati u skulu – li(bar) – 60 prez svakoga milosrdia i drugo veće što reku braća i zato odlučismo mi braća da se nima nositi ni edno vrste oružia na sto izvan britve van ako bi bia uzrok od rati za strah turski akoli bi koi brat donia oružie da plati u skulu – li(bar) – 5. / Iošte mi bratia odlučismo kada se bratia kupe na posle bracke ako ne bi koi brat doša na iste posle da ima dati u skulu – li(bar) – 3 – akoli ne bi doša orati a imadući vole da ima dati – li(bar) – 10. / Narećuiem iošte mi braća da imamo učiniti milosrće kada koi brat primine tere mu ostane kuća sirotna da mu sva bratia pomogu – edan dan poslovati na spize one kuće brata mrtvoga akoli ne bi mogla učiniti spize kuća neka bratia posluiu na svoje spize. / Akoli bi koi brat otio se suprotiviti braći tere se ne bi tio pokoriti da se ima izvrći kako odpadan brat i da mu se ima doniti na kuću mrtvačka postela. / Saviše mi braća odlučismo da svaki parokian ima kantati misu u nedilu za braću živu ako bude s kin a drugu sutra dan prid Svetin Petron na Bubnani e oš odlučismo da svaki brat ima doći na misu živu i murtvu i reći 2 krunice za braću živu i m/u/(r)tvu u kušencieu. / Lat. U Tignu na 6 maja.”

Str. 4: “I još odredismo mi braća da nijedan b/a/rat ni jedan ne ima doniti na b/a/raštinu ni jednoga žita ni šenice i p/o/rosa i ako bi koi bi donija da bude zapijen lire pet – 5. / Na 6 otub/a/ra 1754 u (T)inu. / Mi b/a/raća odlučismo kapit(ul) da s/a/vaki misnik ima reći Misu 1 svitovni da imadu davati s(oldini): 12 saviše toga da ni jedan b/a/rat ne može ulisti b/e/rez balota u b/a/raštinu. / 1767 na – 12 – otonbra u kući suca staroga Mate Klaića odredismo sva braća živa a zdol upisana da svaki brat živi donese u ovu poštovanu skulu po jedan polučak šenice za buduću da skula s ovim st/o/roškon ide natrag a ista skula da imade davati svoi braći strošak za nediliu i ponedilak ako ne bi koi brat moga doniti polučak šenice da donese žita polučaka – 2”.

G. Franov Živković ♦ Bratovština (*skula*) župe sv. Ivana Krstitelja u Tinju...

U donjoj tablici su upisani članovi upravnog tijela bratovštine. Po samom sadržaju tablice je vidljivo da dijelovi *madrikule* nedostaju te da su neki upisi nepotpuni.

TABLICA I.
Članovi upravnog tijela bratovštine

<i>Datum i mjesto održavanja godišnje skupštine</i>	<i>Sudac</i>	<i>1. gaštald</i>	<i>2. gaštald</i>
1725.	Niko Radić	–	–
13. 10. 1726.	Ilija Čurčić	Mirko Mirilović	Bože Arbanas
10. 10. 1727.	Bile Glumac	Ive Lovrinović	Mio Parpor
10. 10. 1728.	Mio (Miho) Kr(eso)vić	Marko Bsritrić	Lazo(?) Brukvić
16. 10. 1729.	Gargo Lemezina	Ivan Miaelević	Mio Precić
1722.	Jadre Klaić	–	–
17. 10. 1723.	Toma Marasović	Jure Andriević	Mio Precić
8. 10. 1724.	Nikola Bustrić	Toma Blažić	Miho Puhalo
28. 10. 1725.	Mikula Radić	Ilij Pletikosić	Lazo Brović
1742.	Šime Frleta	Vule Arbanas	Jovan Macura
6. 10. 1743.	Vule Arbanas	Juro Marasović	Radoica Šević
10. mj. 1744. u Lišanima	Šime Radić	Jure Kalaić (Kalanić)	Ivan (Ovan) Sovil
3. 10. 1745.	Bože Lemezina	Filip Boban	Bože Kerčević
9. 10. 1746. u Tinu	Bože Krčević	Marko(?)	Miše Frleta
8. 10. 1747. u Lišanima	Andrija Šilović	Pava Lo(n)čar	Jakov Bilas
1750.	Radoica Šević	–	–
10. 10. 1751. u Lišani u Radoice Ševića	Marko Kurt	Grgo Vidaja	Tome Radić
8. 10. 1752.	Ivan Mijalević	Grgo Vidaja	Tome Radić
(1753. – 1764.) ²⁴	Grgo Vidaja	–	–
14. 10. (1754. – 1765.) ²⁵ u Bu(b)nani	Ivan Lemezina	Nikola Prtenjača	Nikola Dopud/ć/
1766.	Mate Klaić	–	–
12. 10. 1767. ²⁶ u kući suca staroga Mate Klaića	–	–	–

²⁴ Radi se o godini prije sljedeće godišnje skupštine, jer je navedeno ime starog sudca.

²⁵ Godina nije navedena: Zavičajni muzej Biograd n/m, *Madrikula škole sv. Ivana Krstitelja u Tinju i župe sv. Petra u Bubnjanima*, 18. st., 24: "Na 14 otubra u Bu(b)nani u suca Vidaje Garg novi sudac Ivan Lemezina a maladi Nikola Prtenjača i Nikola Dopud/ć/".

²⁶ Zabilježen je samo dodatak kapitula na ovoj godišnjoj skupštini, ali ne i izabrani članovi upravnog tijela bratovštine, str. 4 (vidi dodatak kapitulima iz 1767. godine u ovom članku).

S obzirom da ne postoji službeni popis članova bratovštine, možemo po godinama popisati tko je sve bio član bratovštine. Ovo je jako važno i radi popisa prezimena koja se u tom razdoblju pojavljuju, a i za nastajanje novih prezimena koja su se održala do današnjih dana.²⁷ To su sljedeća prezimena (po godinama kad se pojavljuju prvi put u *madrikuli*):

1725. Jure Andrjvić (Andrijašević), Miho (Mio) Precic, Jure Brklača, Lozo Brokvić, baba Gibalova, Mijat Mirilo (Mirilović), Marko Selak, Miko Radić, Arbanas Božo, Marko Mirilo (Mirilović), Niko Radić, Jadre Klaić, Nikola Cetina, Mate Barišić, Jakov Barklača, Stojan Šiloević, Jovan Mirilović;

²⁷ Radi usporedbe prezimena s godinom 1709., u: Marko RIMAC – Goran MLADINEO, *Zadarsko okružje na mletačkom katastru iz 1709. godine. Prvi dio / Donji Kotar*, Državni arhiv u Zadru, Zadar, 2009., 68 – 83. Na popisu posjednika zemlje u Lišanima Tinjskim, Tinju i Bubnjanima, tj. mjestima iz kojih uglavnom dolaze bratimi ove bratovštine, pojavljuju se sljedeće osobe: Andrija Grozdanić, Andrija Kovačević, Bože Arbanas iz Lišana, Jela Ljubavić, Jakov i Ilija Marić, Jakov Šupisić, Jakov Badić, Mate Bulić, Mijo Kresović, Marko Selak zvani Stanko, Mate Vulić, Marko Pegorica iz Lišana, Mijo Maletić, Mijo Krenović, Mijo Ljubavić, Šime Marasović, Stojan, Stane i Jure Šilović, Šime Radić, Tomo Ljubavić reč. Blažević, Tomo Maletić, Tomo i Šime Harambaša Radić, Ivan Mirilović, Dora Klaić, Jakov Kulaš, Grgo Mijaljević, Luka Jerković, Luka Rončević iz Lišana, velečasni Martin Bustrić, župnik, Mate Bulić, Mate Vrleta, Petar Cetinović iz Lišana, Šime Šorlević, Toma Gribalo rečeni Dragičević iz Lišana, Vule Klaić, Vule Čurčija, Visko Jerković, Jure Boraja, Ivan Bustrić, kapitan, Jure Jukolija, Jure Šilović, Božo Arbanas rečeni Božesnić iz Lišana, Cvijko Krmčević, gospođa Dora Klaić iz Bubnjana, Jakov Dunavić iz Lišana, Grgo Vitezović rečeni Prević iz Lišana, Jakov Bratanović iz Bubnjana, Ivan Cetinović iz Lišana, Ivan Bustričić iz Bubnjana, Ivan Gibalo rečeni Banjičević iz Lišana, Luka Rončević iz Lišana, Mijo Puhalo iz Lišana, Marko Brecun iz Lišana, Marko Peorac rečeni Mirilović iz Lišana, Nikola Vitezović iz Lišana, Rade Tepšić iz Lišana, Sava Dodigović iz Tinja, Toma Miškov rečeni Dragičević iz Lišana, Toma Maletić iz Tinja, Vule Klaić iz Bubnjana, Vasilj Mirilović iz Lišana. Postoji mogućnost da je dio bratima bio iz Jagodnje, što se ne može vidjeti iz podataka zapisanih u *madrikuli*, ali se na ovom popisu u Tinju kao posjednici pojavljuju: Mijo Jakić iz Jagodnje, Milanko Kresović iz Jagodnje, Nikola Čudina reč. Vujčević iz Jagodnje. Na str. 87 kao posjednik u Sv. Filipu i Jakovu i Turnju se pojavljuje Jakov Voleta iz Bubnjana, na str. 91 Mijo Storošić iz Tinja, na str. 93 Sande i Toma Viličić iz Bubnjana, na str. 95 Cvitko i Luka Drašković iz Bubnjana, na str. 97 Jure Boraja i Ivan Bustrić, oba iz Bubnjana. Kao posjednici u Biogradu se javljaju: na str. 105 don Grgo Zoić iz Tinja, Ilija Marić iz Tinja, na str. 107 Mijo Stočešić i Mate Budić, oba iz Tinja, na str. 113 braća Stanko i Marko Kolarević iz Tinja, Stojan i Frane Silojević iz Tinja, Šime Radić iz Tinja, Šime Marasović iz Tinja, na str. 115 Toma Ljutajević iz Tinja. Na str. 163 kao posjednici u Polači javljaju se Jure Šilović iz Tinja, Mijo Pavlović iz Tinja, Mijo Puala iz Lišana, Mate Bulić iz Lišana, Cvijko Klisan iz Tinja. Na str. 53 kao posjednik u Gorici se javlja Jakov Bratanović iz Tinja. Treba uzeti u obzir da neki od mještana nisu bili učlanjeni u ovu bratovštinu, kao i nestalnost i promjenjivost prezimena, odnosno nastajanje novih iz starih kroz kraća i duža razdoblja.

1726. Ilija Ćurčija (Ćurčić), Mio Kresović, Martin Ačia, Miše Radin, Milanko Kresović, Ivan Mialević, Toma Marasović, Bile Glumac, Ante Šodić, Marko Bustrić;
1727. Ive Lovrinović, Mio Parpor, Mio Stokoza, Jakov Kurtov (Kurt), Stana Gibalova, Dora Klaića;
1728. Iovan Mirosovlević, Nikola Lubajvić, Martin Zorzić, Stanko Marasović;
1729. Gargo Lemezina, Luka Tudešak, Nikola Bustrić, Iure Boroiev, Nikola Kresoević, Mio Kresoević;
1723. Jadre Klaića, Toma Šindivila, baba Klaića, Marko Vukašina, Stoa Mirilovića, baba Dora Bilas;
1724. Miho Puhalo, Toma Blažić, Nela Cetinović;
1746. Bože Lemezina, Bože Kerčević, Miše Frleta, Nikola Ločar, Marko Kurt (Krt), Anica Bilasova, Radiša Lacemanović, Satana Kurtova, Ilija Barkalača, Ivanica Selakova, Ivan Bustrić, Marija Barkalačina, Vule Arbanas, Radoica Šević, Ivan Lemezina, Juro Marasović, Ivan Macura, Jakov Bilas;
1747. Adrija Šilović (Šiloević), Pava Ločar, Mada Cetinova, Ivan Sović, Jakov Glumac, Jovan Macura, Nikola Karčević, Mate Marić, Jovan Sovil, Ćuro Marasović, sluga Cerirova, Miško Selak, kapitan Karnčević, Ivan Mialević (Mijavlević), Anica Garkovića;
1743. Jakov Kurt, Vuko Bolić, Šime Radić, Jakov Labar, Jure Klaić;
1744. Vule Arabanasa, Jure Marasović, kapitan Vulić, Miško Soko, Sava Kokić, Jure Kalaić, Šime Ramić, Radiša Satanić, Jakov Furiri;
1745. Jure Kalanić, Filip Boban, Nikola Lepušin, Ivan Masira, Ivan Novaković, Niko Radić;
1751. Radiša Lacmanović, Satana Lepučeva, Satana Selakova, kapitan Vule;
1752. Grgo Vidaja, Tome Radić, Cvitko Grković, Satana Dopučeva, Anica Glu(m)čeva, Mariri Barkalačina, Miško Soko, Jure Lemezina, Ivan Lemezina, Nikola Prtenača, Nikola Dopudć, Ivan Cetina, Ivan Sovil, Radiaša, Civitko Gark(o)vić.

Svećenici koji su bili članovi bratovštine, a koji su upisani u ovoj *madrikuli*, bili su sljedeći:²⁸

²⁸ U Državnom arhivu u Zadru, u fondu *Oporuke iz kancelarije zadarskih knezova* je pronađena jedna oporuka iz Bubnjana, a odnosi se na don Martina Bustrića, koji dio imovine ostavlja (1 vola, 1 brava) crkvi sv. Petra u Bubnjanima; knjiga II, br. 174ab i 179: "1714 na 14 aprila u subotu na Bubna / Ovo ja do(m) Marti(n) Bustrić činim pisati moi taštamen nahodeći se u dobroj pameti u lohovu(!) životu zafaleći G(ospodinu) B(ogu) i da je tilo moje pokopano u crkvi s(vete) M(arije) u Puntí Pašmana a sada pišen moju naredbu / Ostavljan 1 vola crkvi s(vete) M(arije) u rtu Macinu /

1715. don **Jure**, (vjerojatno se radi o svećeniku zapisanom na drugom mjestu iste godine kao *poštovani g/ospodi/n don Jure Šimičić*), don Ive Ružić;

1723./4. don Tome, (vjerojatno se radi o don Tomi Malagiću koji je i počeo pisati ovu *madrikulu*²⁹), don Jure Kurt ili don Jure Kurtović;

1743. do(m) Mate Karabeg, don Jakov Mikecin;

1747. don Roko Milatović;

1751. do(m) Marko Fatina.

Ostavlan 1 vola g(ospodinu) don Peri Pedisiću sa moju dušu da mi reče mis koliko vala / Ostavlan Dragonu vola don Mihi Lubanoviću da reče mis koliko vala / Ostavlan Paunka vola g(ospodinu) don Šimi Smolanoviću da mi reče mis koliko vala / Ostavlan Šimi Caliću vola Rudonu da mi reče mis koliko vala / Ostavlan Antonu 2 vola Mladonu i Koronu / Ostavlan g(ospodinu) don Juri Lubanoviću 1 vola Čubрила da reče mis koliko vala za dušu moje babe / Ostavlan crkvi s(vetoga) Petra u Bubnani 1 vola Vukonu / Ostavlan Antonu 2 krave ke su u Maslarde / Ostavlan 15 ovac koje su doma i janci Antonu / Ostavlan skuli i braći sv. Duha vinograd u Vušiću da ga prodadu i reču toliko mis i Zelenka i Bilokrivca 2 kona prodadu i reku toliko mis sa moju dušu / Ostavlan braći redovnikom u Tkunu Poročene B(ogorodice) M(arije) 3 krave koje su u Ražnevića naibole na Prnavoru Marku Ješkini junicu koa ej u Maslarde da mu je priručena duša moja Gospi S(vetoga) Lusaria u Tkunu 1 junca koi je u Maslarde / Ostala goveda koa su u Maslarde i Jura Šnenvić / Crkvi sv. Petra na Bubnani isti brav da uzme na ibri(!) divoika Cvita kravi s teleton naibolu / Ostavlan Grguru nećaku kravi s teleton cerlenu koa je u Laze na Polači a drugu Božici moji unuki / Ostavlan Nikoli sinovcu Vranicu kobilu i kota od rakije i veliki brdan i jenu bačvu koju drago Grguru sablu i pištolu s kuburon Cviti 4 ovac s (j)anci Marku Ješkini 3ovac s (j)anci Grguru nećaku dvi ovac s (j)anci od muških i što e (J)alovo na sprovod i trideset da se pokole i si(t)nih goved koje su ostavlene crkvi s(vetoga) Petra da isvadi 2 naibole za sprovod i tristi da se ubije / Crkvi s(vetoga) Petra u ime duga 10 ovac s (j)anci ostale što bude sve crkvi jeno i drugoi ove su ovce u Ivana Brklčače na Rašteviću / Antonu šdribca i Miljušu šdribca u Medoa što reku ljudi da vala da mi reku mis don Šime Calić i da ga usme Svirušu(?) I vriče male da se munta i d(a) se da za mise do(m) Mikuli Kužinoviću i don Ivu Jurišiću is Nevičan zemla što je šri pele(?) Antonu i Grguru da razdile na po a Podvornicu Antonu i kuću i vrtle ako bude ovde stati ako ne parohianu nakon parohiana i vinogradu oba Antonu a ako bude ovde stati a da mi daje sa moju dušu 3 mise na gođišće 1 na god a da bude kad more a to isto trsaja gori pisana ako ne bude Anton sta ovd i da gre parohianu nakon parohiana i da oni govori iste mise gori upisane u vike Anton da ima zvati redovnike na Jurjevu koliko more od (p)čela 6 uličev crkvi s(vetoga) Petra ostalo Antonu ako bude ovde stati ako ne parohian nakon parohiana po(štovani) g(ospodin) don Šimi paroha od Biograda Bili kubura a don Mikuli Banovića drugu i šramac da moli Boga za me / Enu kubu šaru don Tomi Senanovića da moli Boga za me / Str. 3: Ostalo pokustvo Antonu ako ne bude sta parohijanu nakon parohiana / Od litine što bude da se Antonu da grana ki plati dug ostalo crkvi s(vetoga) Petra za zvon kupe u Jure i Marka Žorića što je živa po duši nihovoi da dadu don Petru da reče mis koliko bude od žernske robe Cviti sve što je u kući mojoj / Od vina i grane što je u kući da mi kupe dupliri 4 sviće od Pilipa i učine sprovod i trideseti moa braća od skule u Tkunu da usmu ječermu 2 moe edna s puci od 3 struki a druga kući srebrne da muntaju i vrhu pinesi na olta(r) S(vetoga) Rusaria to snadu da je pristoino oltaru šubi i dolamu i dolamu Grguru / Prokaraturi svrhu toga po(štovanomu) g(ospodinu) p(arohijanu) od Biograda don Šime Smolan i Šuprah i Dentete i Tomašon Albinon i(z) Zadra i

Na str. 17 je zapisana sljedeća zabilješka latinicom i hrvatskim jezikom, a dijelom i talijanskim: “*U Tignu na 19 marča 1808 ispovidam ja don Miho Sorich da san prida contte Jandrii Burelu oni proklam koji mi je poslan od suverna od sudca od mora ecettera non sa piu da skrive altro*”. Od civilnih i vojnih vlasti se kao članovi bratovštine javljaju 1747. godine kapitan Karnčević, a 1744. i 1751. godine kapitan Vule odnosno Vulić.

Prilikom godišnje skupštine su se zbrajali dobitci i gubitci bratovštine, kao i dugovi bratima te razne globe (*kaštige*) onih koji se ne pridržavaju pravila bratovštine: “1725. / *Mate Barišić osta dužan kad se prida svič l(ibri)c 1 / Na isti milezin pridasmu sudcu Niki Radiću pinez gotovih na računuu usve li(bar): 30 so(ldini): 18 / Osta dužan Bože Arbanas za vime soldini 9*”. / Str. 7: “*God. 1726. / Sva braća skule ove dadosmo Martinu Ačiji groša 2 i da ih ima vratiti do Božića*”. / Str. 10: “1729 miseca otubra na 16 / *U suca staroga Mie Kresovića novi sudac Gargo Lemezina mlači (ubačena bosančica l i a) Ivan Miaelević i Mio Precić / U Jovana Mirosvlevića li(bar): 7 so(ldini): 10 / 1724 miseca otubra na 8 u Tome Marasovića na Vitkoviću(!) / Vas dug skule s(vetoga) Petra osta dužan bot / Osta dužan Miho Puhalo libar 17 soldini 11 / Osta dužan Marko Selak li(bar): 3 so(ldini): 1 (osta dužan – prekriziženo) / Osta dužan Miho Precić li(bar): 22 so(ldini): 30 mane 1*”. / Str. 9: “1728 otubra na 10 / *Pridasmu sucu novomu Mihi Kresoviću jaspri pinez gotovi groša pet i so(ldini):24 / Ja Mii Kresović dado Ivi Lovrinoviću li(bar): 10 i dade odma dobitak na ne / Dado Bili Glumcu li(bar): 10 i dade odma dobitak na ne / Dadosmo iste dobitke Mihi sucu a to so(l)dini 30 / Dado Marku Bustriću li(bar): 5 i dade odma dobitak*”.

Kroz cijelu *madrikulu* su upisane kazne (*kaštige*) onih koji su dužni platiti kaznu jer se nisu držali pravila. Godine 1726., dan iza izborne godišnje skupštine, kad se predavao račun bratovštine, zapjevali su don Jure Šimičić i Marko Selak te bili kažnjeni. Isti dan je bio kažnjen Ante Šedić jer je donio sjekiru na *braštinu*. Toma Marasović je bio kažnjen jer se bio protivio braći, a Mio Stokoza i Vule Radić su se posvađali te za to bili zapisani da plate kaznu.

parohia(n) nakon parohiana / Na to bihu svidoci Nikola Bustrić i Marko Iješkin i ja don Šime Galići u paroki ki pisah i da bude prokaratur vasda”.

29 Zavičajni muzej Biograd n/m, *Madrikula skule sv. Ivana Krstitelja u Tinju i župe sv. Petra u Bubnjanima*, 18. st., 1: “*Na lit Gospodinovih 1713 miseca marča na – 8 / Počimle se pisati madrikula i kapituli i broi bratie koi će se zdol upisati a to skule Svetoga Petra i svetoga Ivana Krstitela budući sastavlene obe crkve zajedno i učinena edna skula – a to u ovu novu madrikulu koiu činih učiniti ja pop Toma Matlagić a to budući narečen parok u istomu mistu Tinu*”.

“1726 na 14 otonbra sutra dan po braštini a to na kontu zapiva poštovani gos(po)din don Jure Šimičić Marko Selak i braća skule narediše da se imau zapiti što zapovida naša madrikul(a) u kapitulu li(bar): 3 i tako zapismo don Juru Šimičića i Marka Selaka svakoga po liba(r): 3 i biu kuntenti / Zaprismo Antu Šedića zašto ie donio siki(r)u uza se sto zapovida da na madrikula a to na kontu sutra dan po braštini / Tomu Marasovića zapismo s/t/oldin – 39 a to za protivštinu što se ie protivio protivu protiva i(s)tini poznanoi / Zapismo Miu Stokozu i Vulu Radić za što se među sobon poinadiše među braćon zapismo ih l(ibar): 1 s(oldini): 10”.

Godine 1747. je bio kažnjen Nikola Krnčević jer je psovao na braščini: “Na 8 otubra 1747 u Lišanin / (Počim)lu kati u staroga suca Bože Krčevića starog suca a mladi Marko Krt i Miše Frleta / Novi sudac Adrija Šilović a maladi Pava Ločar i Jakov Bilas / Kanta 2 loi veliki don Roko Milatović li(bar): 6 / Nikola Karnčević obsova i reče pasju viru na stolu u skuli i kaštigaše ga braća so(ldini): 30 / Kanta Grgo Lemezina žita čet(vrtal): 1 oka: 5 podnosi li(bar): 10 i po / Primi sudac novu Sure Frleta usve groša 16 so(ldini): 17 / Izvadi od ovi pinez li(bar): 9 i dadoi Kurti”.

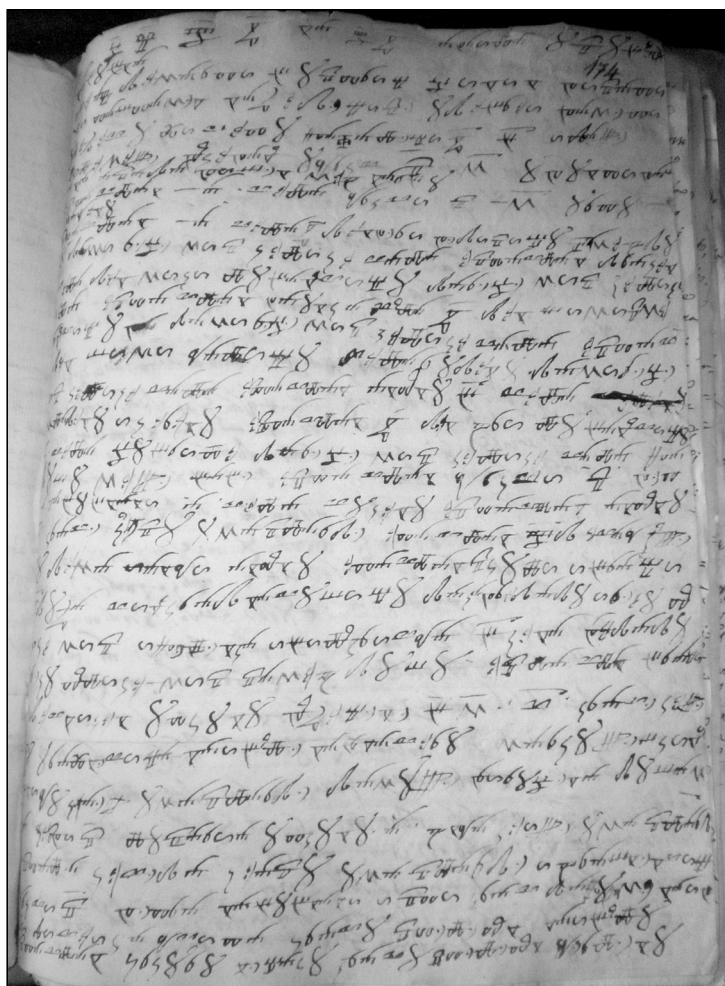
U madrikuli nema podataka o izdadcima kao u drugim madrikulama (vjerojatno ti podatci nisu sačuvani jer se u većini ostalih madrikula navode kao troškovi izgradnje oltara, popravci crkava, kupovanje crkvenog inventara i ruha, izgradnja i popravak bratske kuće, itd.). U ovoj madrikuli imamo samo jedan primjer da su od sredstava bratovštine kupljeni barjaci za bratovštinu: “Na 10 otubara 1746 u Tinu / Pridasmo novomu sucu cekikina 3 goroša 3 s(oštećeno) i soldina 14 a dadosmo paroku za barijake cekina 2 i dukat depiju l(ibar): 10 s(oldini): 33”.

ZAKLJUČAK

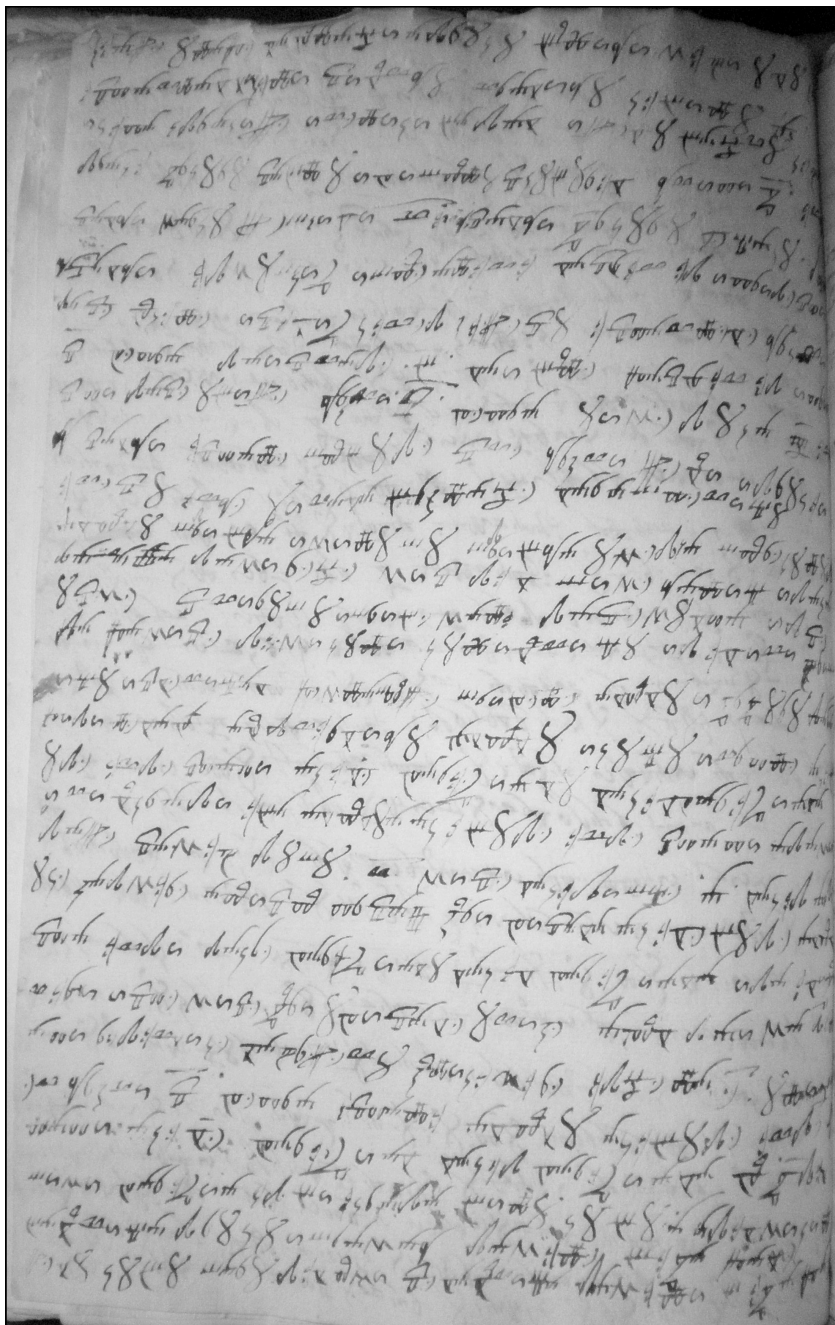
Spajanjem dvaju naseljenih mjesta, Tinja i Bubnjana, 1713. godine spojile su se crkve sv. Ivana Krstitelja u Tinju i sv. Petra u Bubnjanima, kao i njihove glavne bratovštine. Ciljevi i zadatci ove bratovštine, kao uostalom i većine drugih bratovština ovoga područja, odnosili su se na njegovanje pobožnosti, zajedništva među bratimima, pridržavanja pravila (kapitula) bratovština, pomaganje prilikom smrti bratima, posebno ako se radilo o siromašnom bratu, posuđivanje novca, zajedničko blagovanje, zajedničke javne radove u korist bratovštine i sela. Kazne (kaštige) su plaćali oni koji ne prisustvuju misama i sprovodima svoje umrle braće i sestara, koji ne sudjeluju na godišnjim skupštinama (bratskom stolu), u zajedničkim radovima, koji vrijeđaju ostalu braću, psuju, donose oružje na sastanke, oni koji ne će

prihvatiti dužnost u upravi bratovštine na koju su izabrani te oni koji ne izvršavaju svoje dužnosti u upravnim tijelima. Ovo se prvenstveno odnosi na sudca koji je dužan organizirati sljedeću godišnju skupštinu i zajedničko blagovanje (*obid*) u vlastitoj kući, s obzirom da ovo mjesto nije imalo bratsku kuću. Bratovštine su važne za proučavanje svakodnevnog života ljudi jer su igrale veliku ulogu u organizaciji ekonomskog, kulturnog, društvenog i vjerskog života nekog mjesta.

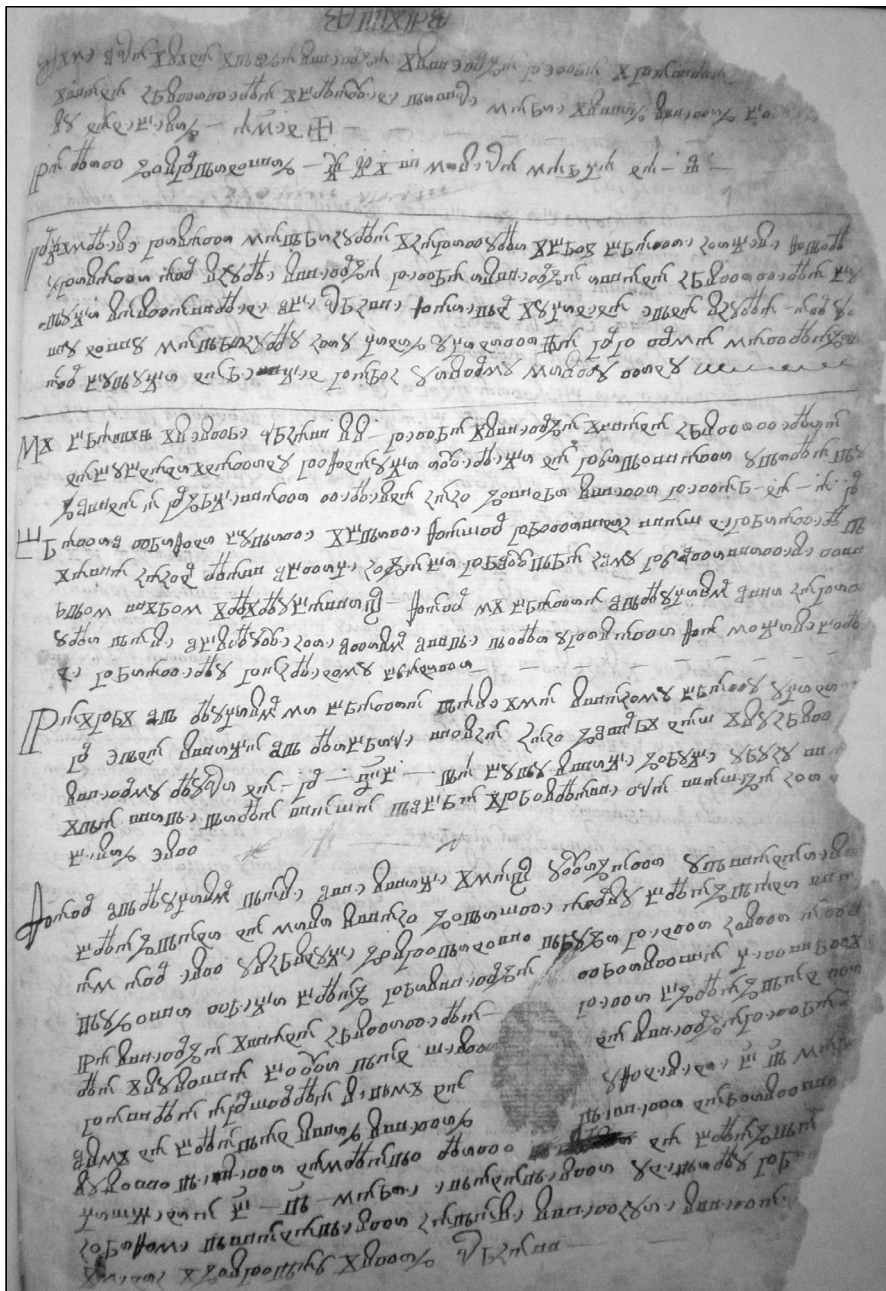
SLIKE

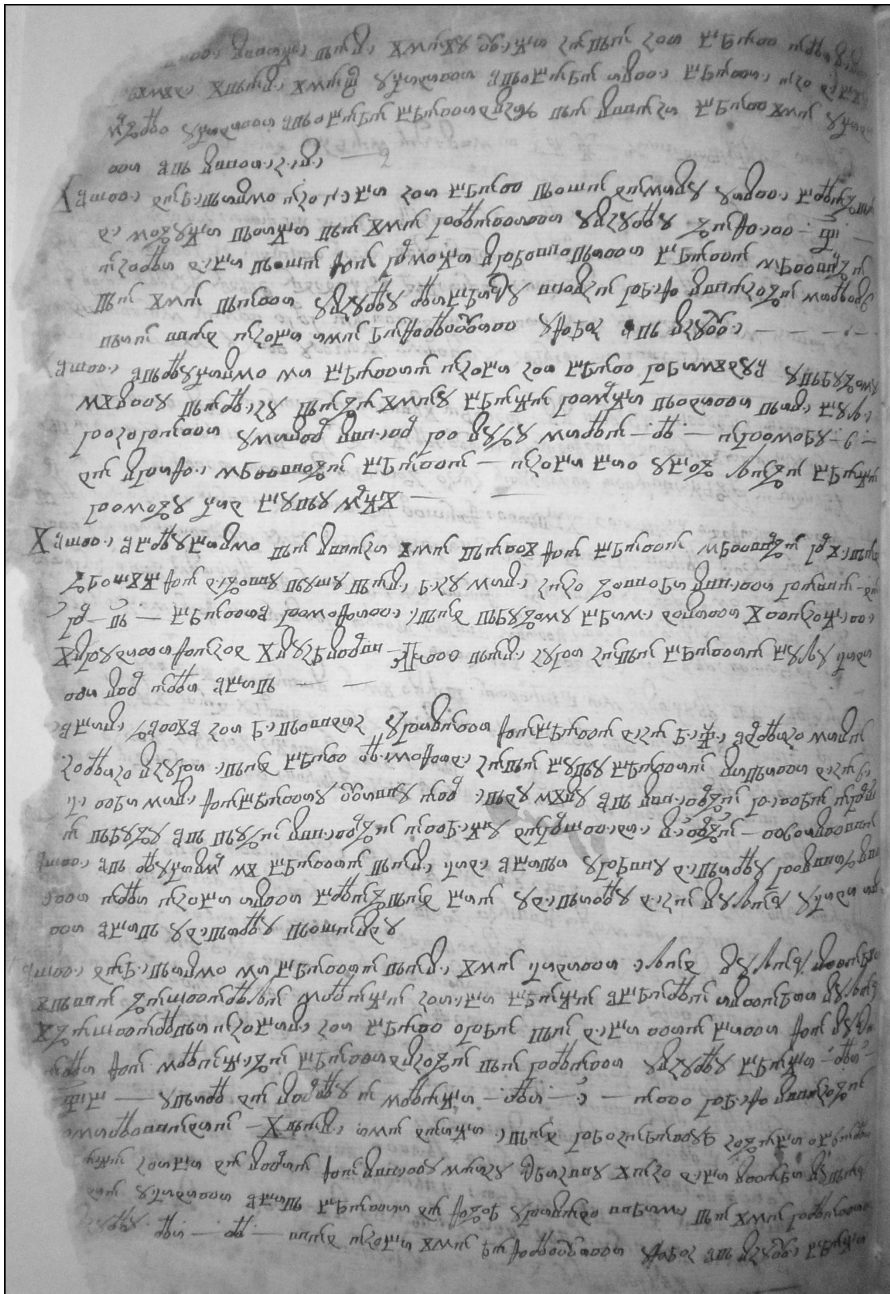
Sl. 1. Oporuka don Martina Bustrića iz Bujnjana, str. 1

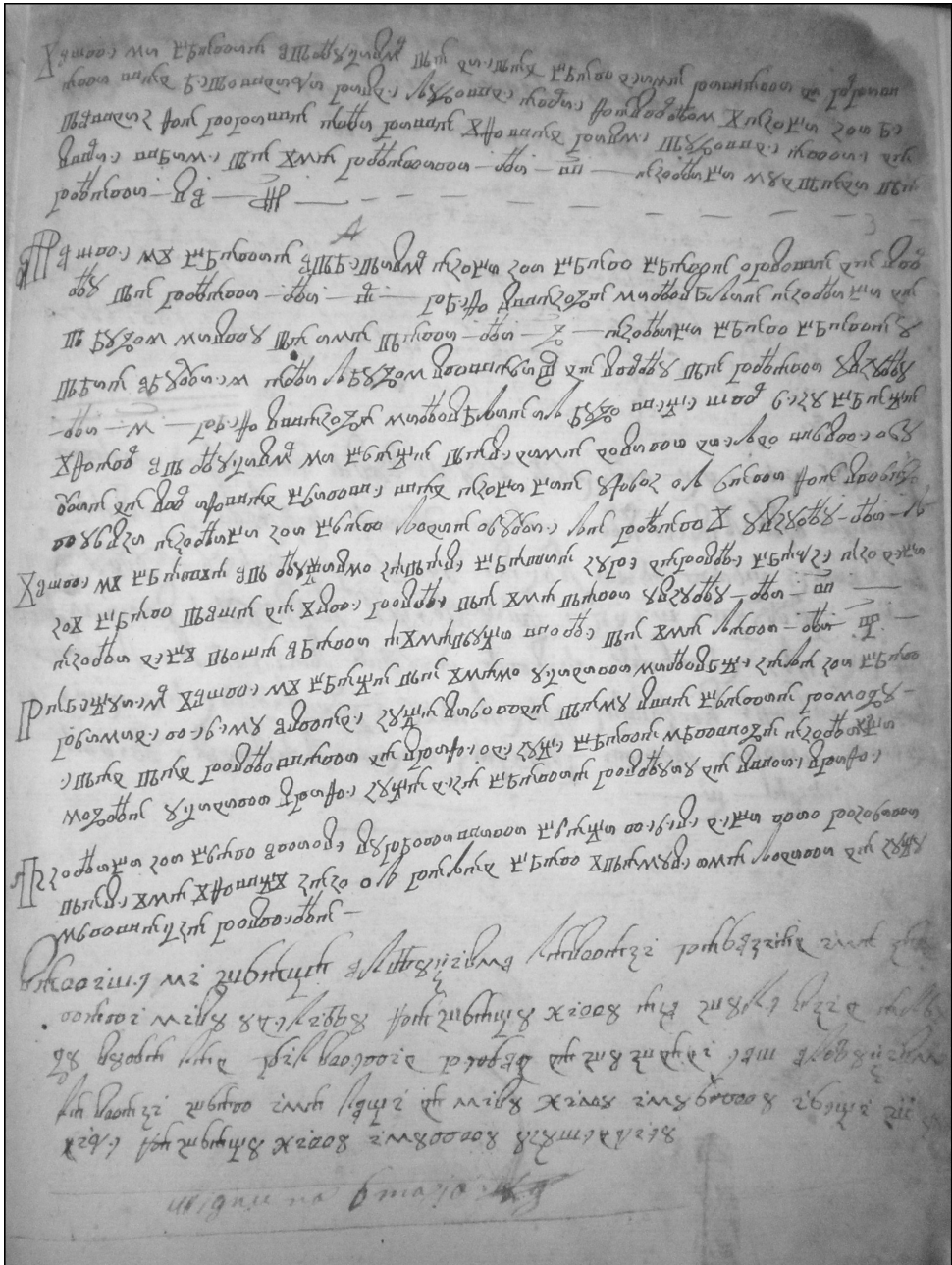
Sl. 2. Oporuka don Martina Bustrića iz Bubnjana, str. 2

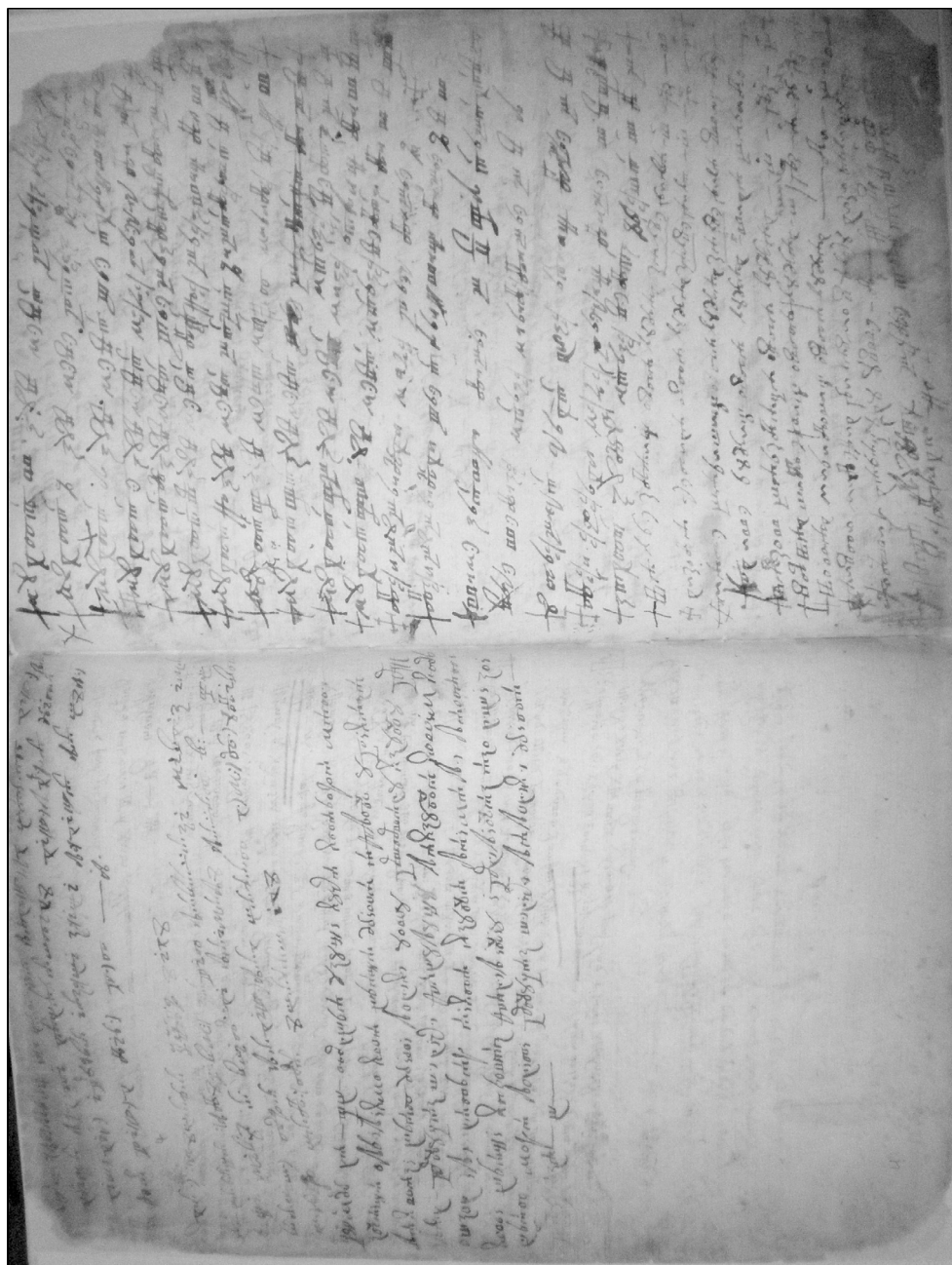
Sl. 3. Madrikula župe sv. Ivana Krstitelja u Tinju i župe sv. Petra u Bubnjanima, 18. st., kapituli, str. 1

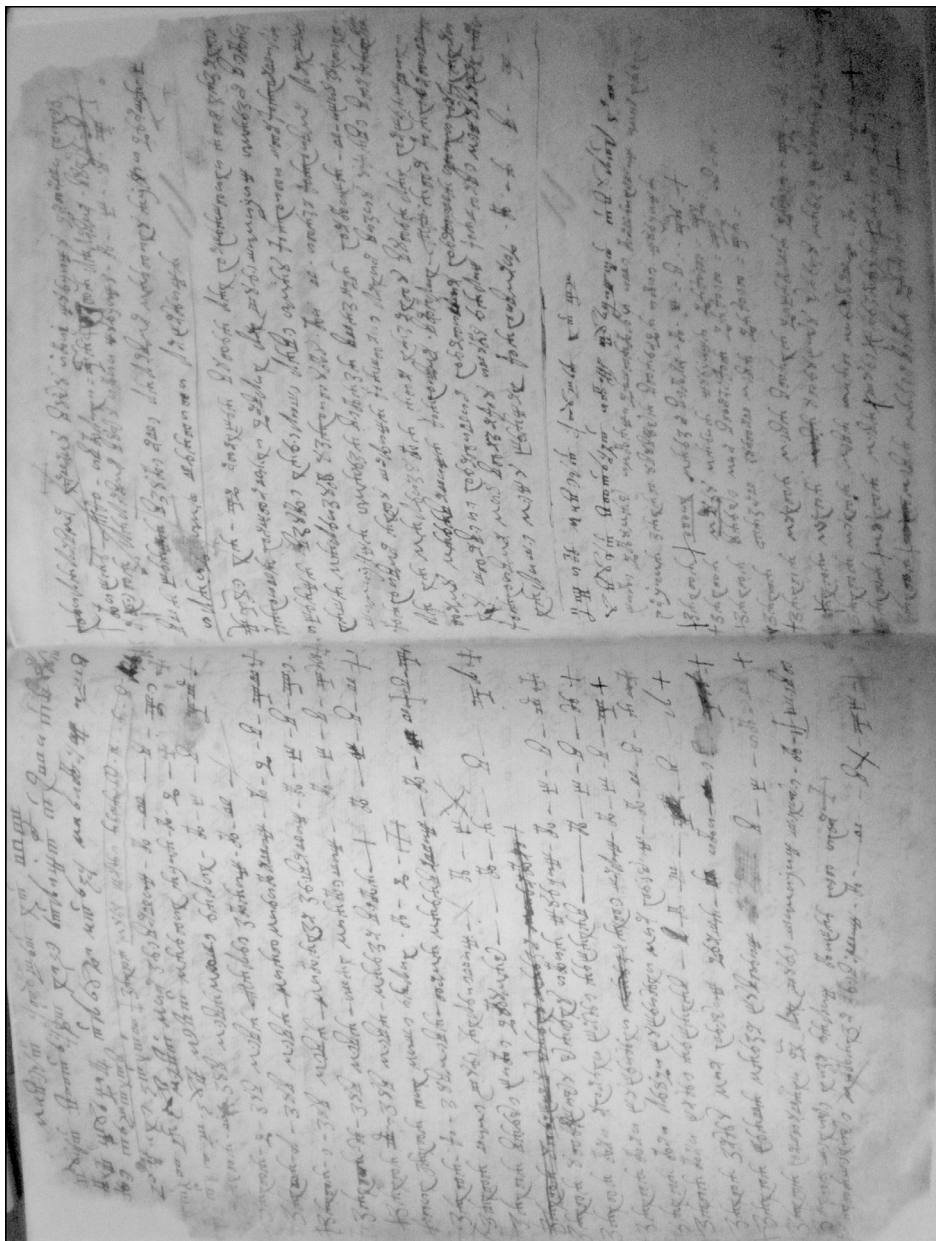
Sl. 4. Madrikula župe sv. Ivana Krstitelja u Tinju i župe sv. Petra u Bubnjanima, 18. st., kapituli, str. 2

Sl. 5. Madrikula župe sv. Ivana Krstitelja u Tinju i župe sv. Petra u Bubnjanima, 18. st., kapituli, str. 3

Sl. 6. Madrikula župe sv. Ivana Krstitelja u Tinju i župe sv. Petra u Bubnjanima, 18. st., dodatak kapitulima iz 1754. i 1767. godine i popis sudionika dražbe (*kanti*)

Sl. 7. Madrikula župe sv. Ivana Krstitelja u Tinju i župe sv. Petra u Bubbjanima, 18. st., zapisnici s godišnjih skupština bratovštine za godine 1726. i 1727. s dražbama (*kantima*) i popisima kažnjene braće

Grozdana Franov Živković

THE CONFRATERNITY OF ST. JOHN THE BAPTIST PARISH IN TINJ
AND STS. PETER AND PAUL PARISH IN BUBNJANE IN THE 18TH CENTURY

Summary

The paper addresses the confraternity code of St. John the Baptist Parish in Tinj and Sts. Peter and Paul Parish in Bubnjane, which had, following their unification in the times when Tinj and Bubnjane became one town – Tinj, become one and the main confraternity of this new town. The transliteration of the confraternity code and the comparison with other confraternity codes from that territory and with other documents relating to this confraternity were made. This is one of few preserved codes from the territory of Ravni kotari; it is hence exceptionally important in the context of analysing everyday life of the population in the 18th century. In the introductory part, which includes common regulations, the said unification of churches and confraternities is mentioned; this becomes obvious primarily in celebrating the feasts of both confraternities. This confraternity code has been only partly preserved. The following has been preserved: the regulations, the minutes of annual assemblies (in part), and the lists of debts and punished brethren. The major part of the confraternity code is written in the italic Glagolitic script.

Keywords: Tinj, Bubnjane, Dalmatia, Glagolitic script, confraternities, 18th c.